

Uchwała Nr VI/31/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku

w sprawie poboru w drodze inkasa podatków rolnego, leśnego i od nieruchomości
wyznaczenia inkasentów oraz wynagrodzenia za inkaso.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz.558, Nr 113, poz. 984,Nr 153, poz.1271 Nr 214 poz. 1806, z 2003 r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568, z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 167, poz.1759, z 2005r. Nr 172,poz.1441 i Nr 175, poz.1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337), art. 28 § 4 ustawy z dnia 29.08.1997r.- ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005r. Nr 8 , poz.60, Nr 85,poz.727, Nr 86, poz.732, Nr 143, poz.1199, z 2006 roku Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 217, poz. 1590, Nr 225, poz. 1590), art. 6b ustawy z dnia 15 listopada 1984r. o podatku rolnym (Dz.U. z 2006 roku Nr 136, poz. 969, Nr 191, poz. 1412, Nr 245, poz. 1775, Nr 249, poz. 1825), art.6 ust.8 ustawy z dnia 30 października 2002r.o podatku leśnym (Dz.U.z 2002r Nr 200, poz.1682, Nr 216, poz.1826, z 2005r. Nr 143, poz.1199, Nr 164, poz. 1365, Nr 179, poz.1484, z 2006 roku Nr 245, poz. 1775, Nr 249, poz. 1825) i art.6 ust.12 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U.z 2006 roku Nr 121, poz. 844, Nr 220, poz. 1601, Nr 225, poz. 1635, Nr 245, poz. 1775, Nr 249, poz. 1828, Nr 251, poz. 1847)Rada Miejska w Ujeździe uchwała, co następuje:

§ 1

Ustala się na terenie miasta i gminy pobór podatku rolnego , leśnego i od nieruchomości od osób fizycznych w drodze inkasa oraz następujących inkasentów :

- Pan Kamiński Alojzy	- wieś Jaryszów
- Pan Richter Henryk	- wieś Klucz
- Pani Kois Irena	- wieś Niezdrowice
- Pan Osadnik Krystian	- wieś Nogowczyce
- Pani Podolska Teresa	- wieś Olszowa
- Pan Nadziałek Jacek	- wieś Sieronowice
- Pani Kapica Cecylia	- wieś Stary Ujazd
- Pani Włoka Lidia	- miasto Ujazd
- Pan Muszkiet Krystian	- wieś Zimna Wódka

§ 2

1. Za pobór podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości inkasentowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości 4 % zainkasowanego podatku.
2. Wynagrodzenie to będzie płacone inkasentom w terminie do 15-go dnia pierwszego miesiąca po upływie terminu płatności poszczególnych rat podatku.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 4

Traci moc uchwała Nr XLV/204/2006 z dnia 27 lutego 2006r w sprawie inkasa podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości.

§ 5

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

Przewodniczący obrad
Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/32/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku**

w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu Radnej Elżbiety Kubickiej.

Na podstawie art. 190 ust. 1 pkt 5 i ust 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 roku Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 roku Nr 159, poz. 1547, z 2004 roku Nr 25, poz. 219, Nr 102, poz. 1055, Nr 167, poz. 1760, z 2005 r. 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 34, poz. 242, Nr 146, poz. 1055, 159, poz. 1127) Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje:

§ 1

Stwierdza wygaśnięcie mandatu Radnej Elżbiety Kubickiej wskutek śmierci Radnej w dniu 17 stycznia 2007 roku.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący obrad
Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/33/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku**

w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej.

Na podstawie art. 21, ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990r o samorządzie gminnym (Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 , Nr 113, poz. 984 , Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1155, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) oraz § 64,ust.2 Statutu Gminy Ujazd Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje :

§ 1

W wyniku przeprowadzonego głosowania Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Ujeździe został wybrany Rajmund Sus.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/34/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku**

w sprawie uzupełnienia składu osobowego Komisji Rewizyjnej

Na podstawie art. 21.ust.1 ustawy z dnia 08 marca 1990r o samorządzie gminnym (Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 , Nr 113, poz. 984 , Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1155, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje :

§ 1

Uzupełnia się skład osobowy Komisji Rewizyjnej o Radnego Marka Gruntkowskiego.

§ 2

Uchwała wchodzi życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/28/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku**

w sprawie likwidacji oddziału zamiejscowego w Niezdrowicach

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 9 lit. h ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220; Nr 62, poz. 558; Nr 113, poz. 984; Nr 153, poz. 1271; Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717; Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1055; Nr 116, poz. 1203; Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172 poz. 1441; Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) oraz art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie Oświaty (Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), po uzyskaniu pozytywnej opinii Opolskiego Kuratora Oświaty, Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje:

§ 1

Z dniem 31 sierpnia 2007 roku likwiduje się oddział przedszkolny w Niezdrowicach będący oddziałem zamiejscowym Publicznego Przedszkola w Ujeździe.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie w dniu 31 sierpnia 2007 r.

Przewodniczący obrad

Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/29/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007 roku**

w sprawie planu sieci przedszkoli publicznych prowadzonych przez gminę Ujazd.

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220; Nr 62, poz. 558; Nr 113, poz. 984; Nr 153, poz. 1271; Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717; Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1055; Nr 116, poz. 1203; Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172 poz. 1441; Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) oraz art. 14a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie Oświaty (Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), po uzyskaniu pozytywnej opinii Opolskiego Kuratora Oświaty, Rada Miejska w Ujeździe uchwala co następuje:

§ 1

Ustala się plan sieci przedszkoli publicznych prowadzonych przez gminę Ujazd z siedzibami i strukturami jak następuje:

1. Przedszkole Publiczne w Ujeździe z oddziałami zamiejscowymi w Starym Ujeździe i Zimnej Wódce.
2. Przedszkole Publiczne w Jaryszowie z oddziałami zamiejscowymi w Balcarzowicach i Sieronowicach.
3. Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Olszowej.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego i wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r.

§ 4

Traci moc uchwała Nr XLIII / 234 / 2002 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 11 lutego 2002 r. w sprawie planu sieci przedszkoli publicznych prowadzonych przez gminę Ujazd oraz uchwała Nr XXXVII / 170 / 2005 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 26 lipca 2005 r. zmieniająca uchwałę Nr XLIII / 234 / 2002 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 11 lutego 2002 roku w sprawie planu sieci przedszkoli publicznych prowadzonych przez gminę Ujazd.

Przewodniczący obrad

Jan Kałużny

**Uchwała Nr VI/27/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007**

**w sprawie współdziałania między Gminą Ujazd, a Województwem Opolskim
w zakresie doradztwa metodycznego dla nauczycieli zatrudnionych w placówkach
oświatowych Gminy Ujazd.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 roku Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337), Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje:

§ 1

1. W celu zapewnienia doradztwa metodycznego dla nauczycieli wyraża się wolę współdziałania w tym zakresie z Województwem Opolskim i upoważnia się Burmistrza Ujazdu do zawarcia stosownego porozumienia pomiędzy Gminą Ujazd a Województwem Opolskim.
2. Na realizację powierzonego Województwu Opolskiemu zadania wymienionego w ust.1 udziela się dotacji w kwocie 7.968 zł.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący obrad

Jan Kałużny

Uchwała Nr VI/26/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Opieki nad zabytkami
na lata 2007-2010**

Na podstawie art.87 ust.3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz.1568 zmiany z 2004r. Dz. U. Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390) oraz art.18 ust.2 pkt15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.z 2001r. Nr142 poz.1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 , Nr 113, poz. 984 , Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1155, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Opieki nad zabytkami na lata 2007-2010” zaopiniowany pozytywnie przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący obrad

Jan Kałużny

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej w Ujeździe
Nr VI/26/2007
z dnia 27.02.2007.

GMINA UJAZD

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Ujazd 2006

Wstęp

Na dziedzictwo kulturowe człowieka składają się dobra kultury i dobra natury. Zabytki – dawne materialne i niematerialne dobra kultury są ważną częścią składową tego dziedzictwa. Ich ochrona została zadeklarowana jako konstytucyjny obowiązek państwa, co zostało zapisane w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zabytki są nie tylko śladem przeszłości, ale także cennym składnikiem kultury współczesnej przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego człowiekowi środowiska jego życia.

Ich zachowanie, ochrona i konserwacja jest dziełem ważnym w interesie publicznym ze względu na znaczenie zabytków w procesie edukacji, humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, a także znaczenie dla sfery ekonomii i gospodarki.

Czas przemian wpłynął negatywnie na stan zabytków. Poważnym problemem stał się brak środków i społecznego zrozumienia dla idei ochrony naszego dziedzictwa. Przemiany czasu transformacji sprawiły, że zabytki zostały oddane w prywatne ręce - ludzi niejednokrotnie ratujących je przed zagładą, ale także ludzi bardzo często nie doceniających ich wartości pozamaterialnych, nie potrafiących dobrze sprawować opieki gwarantującej ich przetrwanie.

Głównym celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami, która jest istotną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w gminie, poprzez:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikającej z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków.

Propozycje działań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami:

- aktualizacja inwentaryzacji zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- utworzenie Gminnej Ewidencji Zabytków i bieżąca jej aktualizacja,
- monitoring stanu i sposobów wykorzystania zabytków,
- współpraca z placówkami oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi związkami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,
- promocja wartości materialnych oraz wartości niematerialnych, dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- wypracowanie systemu pomocy finansowej na zabytki, poprzez odpisy podatkowe, w tym z usług turystycznych, z kar za niszczenie i nieprawidłowe użytkowanie zabytków i z innych źródeł,
- prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony dziedzictwa na wszystkich poziomach szkół ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych i idei małych ojczyzn,
- współpraca z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych w zakresie ochrony obiektów zabytkowych.

I. Podstawy prawne gminnego programu opieki nad zabytkami

Na podstawie art. 7 ust 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r nr 142, poz. 1590 z późn. zmianami) oraz art 87 ust 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 nr 162, poz. 1568) .

Zarząd gminy sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami (art. 87 cyt. wyżej ustawy). Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu wójt, burmistrz gminy sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia na radzie gminy.

Ogólne wytyczne do sporządzenia programów ujęte są w dokumencie Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2013 przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 roku oraz jego przedłużeniu “Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 -2020 “ przyjętym w 2005 roku. Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Kultury jest Narodowy Program Kultury “Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z narodowym planem rozwoju oraz założeniami do Krajowego Programu Zabytków.

Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury “Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego “ jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Narodowy Program Kultury “Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego “ ma określony plan działania.

Wytyczne zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej,
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

II. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust 2 cytowanej wyżej ustawy celem sporządzenia programu jest:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania województwa,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych oraz opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Państwo realizuje swoje obowiązki względem zabytków między innymi za pośrednictwem organów samorządowych różnego szczebla. W tym względzie władzom gminy, przypisana została istotna rola w kreowaniu ochrony dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach. Gminy z jednej strony są właścicielem dużej ilości dóbr kultury materialnej, z drugiej strony dysponują aparatem administracyjnym umożliwiającym prowadzenie właściwej polityki względem tej sfery życia publicznego.

Ustawa o ochronie zabytków wprowadziła obowiązek, jako zadanie własne gminy, sporządzania przez samorządy gminne, gminnych programów opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 tej ustawy burmistrz lub wójt sporządza na okres 4 lat taki program.

Celem tego programu opracowanego w oparciu o gminną ewidencję zabytków jest stworzenie całościowej i wieloletniej strategii ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy Ujazd, realizowanej w 4-letnich cyklach – etapach, środkami optymalnymi, dostępnymi przez gminę, zarówno prawnymi (zapisy dotyczące ochrony zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego) jak też finansowymi (przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków). Kierunek podejmowanych przez gminę działań, mających na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego, określa gminny program opieki nad zabytkami.

III. Gminny program opieki nad zabytkami a inne dokumenty i akty prawa miejscowego

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Ujazd zgodny jest z kierunkami wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015, w której dla prawidłowego rozwoju regionu przyjęto zasady :

- dbałość o instytucje kultury na terenie województwa opolskiego oraz konieczność stworzenia systemu ochrony dóbr kultury,
- ochrony dziedzictwa kulturowego, wielu obiektów zabytkowych przed zniszczeniem i dewaluacją jako obowiązek społeczności regionu i powinności wobec przyszłych pokoleń w sferze kultury przyjęto zasadę kreowania dobrego wizerunku regionu,
- kultura jako czynnik integracji społecznej , musi znaleźć miejsce w planach rozwojowych,
- tworzenie warunków trwałego zrównoważonego rozwoju poprzez rewitalizację i ochronę środowiska w tym krajobrazu kulturowego.

Program opieki nad zabytkami gminy Ujazd zgodny jest z innymi dokumentami gminnymi, wyznaczającymi długofalowe kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i sposoby ich realizacji :

- programem rewitalizacji obszarów miejskich Ujazdu,
- strategią rozwoju miasta i gminy Ujazdu,
- miejscowym planem gminy Ujazdu,
- planem rozwoju lokalnego gminy Ujazdu.

Celem opracowanych dokumentów jest zapewnienie optymalnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańcom.

Instrumentem kształtowania polityki przestrzennej gminy, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikłych z ochrony dziedzictwa amaterialnego jest Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujazd oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Ujazdu w granicach administracyjnych miasta uchwalony uchwałą Rady Miejskiej Ujazdu.

IV. Charakterystyka i ocena stanu zachowania dóbr kultury

Gmina Ujazd położona jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, na obszarze o urozmaiconej rzeźbie terenu. Graniczy od zachodu z gminą Leśnica, od północy z gminą Strzelce Opolskie, od południa z gminą Kędzierzyn-Koźle, a od wschodu z województwem śląskim.

Gminę tworzy miasto Ujazd i 9 sołectw wiejskich : Jaryszów, Olszowa, Klucz, Stary Ujazd, Niezdrowice, Zimna Wódka, Nogowczyce, Balcarzowice i Sieroniewice.

Stolicą gminy jest miasto Ujazd będące ośrodkiem administracyjnym, a także centrum gospodarczym i kulturalnym. Tu koncentruje się działalność produkcyjna, handlowo-usługowa oraz lokalne życie społeczne.

Dziedzictwo kulturowe gminy posiada zróżnicowany charakter zdeterminowany dwoma typami jednostek osadniczych miejską (Ujazd) i wiejską (9 wsi sołeckich):

- na obszarze miejskim, na przestrzeni kilkuset lat wytworzył się zwarty, staromiejski układ urbanistyczny, ograniczony od murami miejskimi z zabytkową zabudową o charakterze małomiasteczkowym,
- na obszarach wiejskich dziedzictwo kulturowe wiąże się z gospodarką rolną, najcenniejszymi zabytkami są tu obiekty sakralne (kościół) kapliczki oraz założenia rezydencjonalne dworskie i folwarczne, a także układy ruralistyczne z zabudową mieszkalno-gospodarczą.

Miasto Ujazd

Ujazd leży na obszarze grzbietu wapienia muszlowego. Grzbiet ten pocięty jest na zespoły osobnych wzniesień . Wzniesienie takie na północ od Kłodnicy nazwano Chełmem. Ujazd leży na krawędzi doliny Kłodnicy na wysokości 200 m n . p . m.

Nie wiele wiemy o osadnictwie przedlokacyjnym na obszarze miasta i jego okolicy. Można domniemać, że pobliska wieś Ujazd Stary była wcześniejsza niż miasto. W rękopiśmiennej kartotece grodów na Śląsku, opracowanej przez Hellmicha czytamy o dwu grodziskach w Ujeździe: jedno czworoboczne na Górze Bartłomieja (gdzie później stanęła kaplica pod wezwaniem św. Bartłomieja) oraz drugie na wzgórzu zamkowym w Ujeździe. Z grodziska tego zachował się nasyp i fosa. Na obszarze tym znajdowano średniowieczną ceramikę . Bez badań archeologicznych trudno określić chronologię tych grodzisk jak i sąsiednich osiedli.

Miasto powstałe z osady targowej wzmiankowanej w 1145 roku. Lokowane w 1223 roku przez biskupa wrocławskiego Wawrzyńca.

Nie wiele wyjaśnia nam dokument z 1222 roku w którym książę opolski Kazimierz zezwala biskupowi wrocławskiemu na osadzenie Niemców i innych "hospites" na prawie niemieckim lub w inny sposób na "terytorium św. Jana w Ujeździe". Przez "terytorium św. Jana" zapewne rozumie się większy obszar stanowiący własność biskupstwa wrocławskiego, zwanym później "Ujester Halt". Prawdopodobnie do tego obszaru odnosi się również najstarsza wzmianka o Ujeździe zawarta w dokumencie papieża Hadriana z 1155 roku. Wśród posiadłości należących do biskupa wrocławskiego papież wymienia "Sjest circucio iuxta Cozli". Określenie Ujazd jest dwuznaczne: włość lub osiedle. Z późniejszych przekazów dowiadujemy się, że klucz ujazdowski obejmował trzy grupy wsi: w pobliżu Ujazdu – Stary Ujazd, Zimna Wódka i Jaryszów, w okolicy Toszka, Poniszowice, Niekarmia i Niewieszce oraz obok Gliwic -Zabrze i Biskupice. Lokacja miasta, ściślej osady targowej - locus forensis, nastąpiło w 1223 roku. Jest to jedna z najstarszych lokacji na Śląsku. Z dokumentu lokacyjnego dowiadujemy się, że biskup Wawrzyniec zezwolił Walterowi, wójtowi biskupiej Nysy na osadzenie kolonistów na terytorium św. Jana w Ujeździe i na założenie osady targowej na prawie średzkim. Wójt otrzymał co szósty dom w mieście i co szósty łan we wsiach należących do klucza ujazdowskiego oraz dochody z łowienia ryb z dwóch stawów i dochody z młynów. Dziedziczny wójt Ujazdu miał zostać zarazem sołtysem wsi lokowanych i sprawować nad nimi władzę sądowniczą. Osadnicy mieli obowiązek służby wojskowej pod chorągwią księżęcą a w razie wyprawy za granicę, mieli dostarczyć trzech uzbrojonych do załogi grodu.

Jak już wspomniano nie jest wyjaśniona sprawa przedlokacyjnego grodu na obszarze miasta Ujazd. W dokumencie lokacyjnym biskup zaznacza, że rezerwuje dla siebie i dla nowych następców miejsce na zamek (curia), które sam wybierze. Zamek ten mógł powstać na terenie dawnego grodu.

Rozplanowanie miasta zapewne pochodzi z czasów lokacji i zostało wytyczone jednorazowo. Miasto posiada kształt kołysty. Poza obrębem kół pozostało wzgórze zamkowe z kościołem parafialnym. Środek koła wypada w środku rynku, w którym zbiegają się dzisiejsze ulice Mickiewicza i Traugutta. Przedłużenia tych ulic dzielą miasto na cztery równe kwartały. Kwadratowy rynek umieszczony został w kwartale północno-zachodnim. Bok rynku 60 m stanowi $\frac{1}{4}$ średnicy obwodu miasta (ok.240 m). Jeśli na obwodzie miasta opisać kwadrat to rynek stanowi $\frac{1}{16}$ części powierzchni tego kwadratu. Z rynku wybiegają cztery ulice o znaczeniu komunikacyjnym: Gliwicka (obecnie Traugutta) wiodącą poprzez bramę do rozwidlenia dróg w kierunku Gliwic, Pyskowic i Toszka, ulica Kozielska (obecnie Mickiewicza), Strzelecka i Leśnicka (obecnie Sławięcicka). W mieście krzyżowały się drogi biegnące z Bytomia do Gliwic do Koźła oraz ze Strzelec do Raciborza. Skrzyżowanie to zapewne odegrało rolę w rozplanowaniu miasta.

Poza miastem znalazło się osiedle zwane Dziekanką, należące do dziekana kolegiaty św. Krzyża w Opolu. Osiedle to oddzielone od miasta potokiem Jordan rozbudowane zostało wzdłuż dwóch ulic. Rozplanowaniem swoim bardzo przypomina wsie ogrodnicze występujące w pobliżu różnych miast (np. Głogówek, Wrocław)

Na podstawie zapisów źródłowych trudno dokładnie ustalić datę budowy kościoła parafialnego i zamku. Na podstawie analogii z innymi miastami można w przybliżeniu określić, że zbudowano je w pierwszej połowie XIII w. Krótco po lokacji miasta. Pierwsza wzmianka o proboszczu ujazdowskim Stanisławie pochodzi dopiero z r. 1285/1286.

Zamek zbudowany został niewiele lat po lokacji miasta, ponieważ z XIII w. Pochodzi kilka dokumentów biskupich wystawionych na zamku w Ujeździe.

W okolicy Ujazdu już w XIII w. Rozwinęła się gęsta sieć miast jak Koźle, Leśnica, Strzelec, Toszek, Sławęcice. Szczególnie groźnym konkurentem Ujazdu stały się bezpośrednio graniczące z nim Sławęcice. W r. 1260 biskupowi udało się wpłynąć na księcia, by cofnął Sławęcicom przywileje miejskie i sprowadził je do rzędu wsi. Również biskup zdołał zapewnić miastu przebieg drogi handlowej (zapewne Nysa-Kraków), o którą ubiegały się sąsiednie miasta. W tym samym roku biskup przekazał księciu kilka posiadłości, za co uzyskał zwolnienie poddanych od ciężarów i danin książęcych.

W pierwszej połowie XIV w. Śląsk stał się terenem walk husyckich. Najwięcej ucierpiały dobra kościelne w szczególności majątek biskupa wrocławskiego. Na skutek tych zniszczeń biskup stracił dochody i zdecydował się na sprzedaż miasta i klucza księciu Bolkowi opolskiemu. W krótkim jednak czasie odkupiony został ponownie przez biskupa, ale już w końcu XV w. Sprzedany księciu Janowi oświęcimskiemu. W r. 1370 cesarz Karol rozkazał zniszczyć fortyfikacje miejskie. Gdy Ujazd powrócił we władanie biskupa fortyfikacje zostały odbudowane. Z dokumentu z r. 1414 dowiadujemy się, że fortyfikacje miasta składały się z murów z blankami, z wież i bram oraz fosy. Z tego również czasu pochodzi pierwsza wzmianka o szkole w mieście. W 1450 roku oddane w zastaw książętom opolskim. Od 1524 roku własność prywatna m. in. rodzin Birawskich, Kochcickich, Welczków i Hohenlohe – Ohringen. Po wojnie trzydziestoletniej w upadku na skutek zniszczeń i pożarów w latach 1666, 1670 i 1671, oraz przesunięcia z końcem wieku XVII traktu handlowego w kierunku Krapkowic.

W XVI w. Ujazd zmienia wielokrotnie właścicieli. Dążą oni do powiększenia folwarków i narzucenia coraz nowych ciężarów pańszczyźnianych nie tylko na ludność wiejską, ale i na mieszczan. Wzrastające ciężary pańszczyźniane utrudniały rozwój rzemiosła i handlu a zarazem odstręczały od osiedlenia się w Ujeździe. Właściciele miasta ograniczali coraz bardziej przywileje miejskie, przyczyniając się do coraz większej ruiny gospodarczej. Wojna trzydziestoletnia doprowadziła do dalszego upadku.

W r. 1613 zbudowano nowy murowany kościół przy pomocy dziedzica, ówczesnego Kochcickiego. Kochcicki, wierny cesarzowi w czasie wojny trzydziestoletniej naraził miasto na liczne rekwizycje i rabunki oddziałów Mannesfelda. Pod koniec wojny Ujazd był w znacznej części spalony, zniszczony i poniósł duże straty w swoich folwarkach, starał się powetować sobie je kosztem miasta. Pozbawił on mieszczan bardzo dochodowego przywileju warzenia piwa oraz wyłączności rzemiosła w obrębie powiatu sądowego. Dziedzic zmuszał do przemiału zboża w swoim młynie. Wreszcie nałożył na mieszczan obowiązek pańszczyzny pomimo, że uzyskali oni w r. 1639 zwolnienie od robót w zamian za czynsze. W związku z narzuceniem obowiązku pańszczyzny doszło do protestów mieszczan. W r. 1653 właścicielka Ujazdu Anna Kochcicka uwięziła starszysznę cechową, usunęła burmistrza i wprowadziła protegowane przez siebie władze. Mieszczanie wnieśli skargę do zarządu dóbr biskupich w Nysie wyliczając wszystkie powyższe zarzuty, dodając że właścicielka Ujazdu naraziła miasto na wysokie straty przez przeniesienie miejskiego przywileju piwowarskiego i gorzelniczego na zamek, przez zezwolenie na osiedlenie się Żydów na terenie jurysdykcji zamkowej, którzy prowadzą konkurencyjny handel, przez zezwolenie na nabywanie prawa miejskiego protestantów i wprowadzenie ich do rady miejskiej, oraz że zmusza mieszczan do zakupywania zboża, słodu, piwa i artykułów żywnościowych na zamku.

Dziedziczka w odpowiedzi na te zarzuty oświadczyła, że mieszkańcy Ujazdu nigdy nie posiadali praw i przywilejów mieszczańskich – lecz żyli na prawach chłopów. Prawa miejskie uzyskali jedynie z łaski ojca, który jednak zastrzegł sobie prawo cofnięcia tych praw. Władze biskupa w Nysie rozstrzygnęły spór w ten sposób, że zażądały zwolnienia bezprawnie więzionych mieszczan, przywróceniu władzy w mieście usuniętemu przez właścicielkę burmistrzowi oraz usunięciu z miasta Żydów i ewangelików. Przyznawały jednak prawa zwierzchnie dziedziczne. Dodać trzeba, że podane konflikty między miastem a szlachtą miały wówczas miejsce we wszystkich prywatnych miastach górnośląskich, przyczyniając się do ich upadku.

Zubożałe miasto nie było w stanie odbudować się po licznych pożarach, które doszczętnie spustoszyły drewniane domy mieszczańskie.

W krótkich odstępach czasu w r. 1660-1676 dwa pożary ogarnęły całe miasto. W czasie tych pożarów spłonął m. in. ratusz wraz z wszystkimi dokumentami miasta.

Miasto popadło w ogromne długi, wyludniło się i o własnych siłach nie mogło podnieść się z ruiny. Dla zbadania stanu miasta i zredukowaniu ciężarów miejskich została powołana komisja, złożona z przedstawicieli zarządu biskupiego, mieszczan i dziedzica.

Komisja ta zebrała się w r. 1700 – w Ujeździe i po gruntownym zbadaniu stanu miasta orzekła, że według jej głębokiego przeświadczenia w całym biskupstwie nie znajduje się miasta pogrążonego w tak skrajnej nędzy, jak Ujazd. Jako przyczyny upadku miasta wyliczono: złą gospodarkę często zmieniających się burmistrzów, upadek handlu i rzemiosła spowodowany m. in. przeniesieniem głównego szlaku handlowego, po którym odbywał się dawniej transport soli i żelaza, przebiegającego przez Ujazd do czasu zbudowania nowego mostu na Odrze w Krapkowicach. Trzy jarmarki które dawniej przynosiły duże korzyści mieszczanom straciły zupełnie znaczenie.

Przed wojną trzydziestoletnią czynnych było w Ujeździe 10 cechów rzemieślniczych, a wśród nich tak ważne dla podstaw miastotwórczych, jak sukiennictwo, stolarstwo, kuśnierstwo. W pocz. XVIII w. Zupełnie upadło warzelnictwo soli, a inne cechy wiodły nędzną egzystencję. Głównym źródłem stało się rolnictwo. W r. 1700 zliczono zaledwie 92 właściciele domów. Wiele posesji mieszczańskich stało się pustką jeszcze od czasu wojny trzydziestoletniej.

W r. 1736 hr. Sobek, królewski zarządca księstwa Opolskiego i Raciborskiego nabył, wraz z zamkiem i folwarkami, oraz z kilku wsiami wschodzącymi dawniej od klucza ujazdowskiego, jak Stary Ujazd, Zimna Wódka, Klucz, Niezdrowice, Goj, Kopanina, Kurzyna.

W r. 1736 hr. Sobek nabył osiedle Dziekanka, które dotychczas stanowiło własność archidiacona kolegiaty św. Krzyża w Opolu. W r. 1740 Ujazd wraz z całym Śląskiem włączony został do Prus. Sytuacja miasta pogorszyła się wskutek zakwaterowania w mieście garnizonu wojskowego. Położenie prawne miasta nie uległo większym zmianom. Ujazd pozostał miastem prywatnym, zdanym na łaskę i niełaskę właściciela. Do świadczeń na rzecz pana przybyły ciężkie podatki i opłaty na rzecz państwa pruskiego. Jeszcze w drugiej połowie XVIII w. Zimmerman, autor dokładnego opisu Śląska – nazywa Ujazd jednym

z najędniejszych miast Górnego Śląska. Jak wynika z tabel statystycznych z r. 1787 Ujazd liczył 960 mieszkańców. Garnizon liczył ok. 100 żołnierzy. Prawa miejskie posiadało 100 osób.

W mieście było 7 cechów. Najliczniejszą grupę rzemieślników tworzyli kuźnierze (18), płóciennicy (17), szewcy (20) i krawcy (11). Charakterystyczną rzeczą było że rzemieślnicy nie wykorzystywali owych uprawnień. I tak na 26 uprawnień szewskich, czynnych było tylko 20 szewców. Zanięło zupełnie sukiennictwo i stolarstwo.

W mieście znajdowały się następujące budynki użyteczności publicznej: kościół parafialny i dwa kościoły filialne, 1 kaplica, 4 domy parafialne i szkolne, 1 przytułek dla starców, browar, magazyn i wartownia. W mieście były 2 gospody, 3 młyny wodne. W obrębie dawnych fortyfikacji stało 125 budynków mieszkalnych oraz 16 „pustek”. Na przedmieściach naliczono 29 domów mieszkalnych. Załedwie tylko 11 budynków pokrytych było dachówką, a pozostałe przeważnie drewniane pokryte były gontami bądź słomą. Mury i bramy miejskie były zniszczone. Na terenie dawnych fos i wałów rozwinęła się zabudowa podmiejska. Do miasta należał jeden folwark, zwany fundacyjnym (ok. 100 mg.) natomiast mieszczanie uprawiali ok. 5000 mg. ziemi. Zaplecze miasta nie ulegało większym zmianom. Wsie otaczające miasto były niewielkie i słabo zagospodarowane. I tak np. Stary Ujazd liczył 276 mieszkańców, Goj i Lalok – 34 mieszkańców – Niezdrowice ok. 60 mieszkańców, Sławięcice – osada targowa – 384 mieszkańców.

Wojny napoleońskie rozpoczęły nowy okres w życiu miast śląskich. Państwo pruskie poczęło wchodzić na drogę reform gospodarczych i społecznych, zdając sobie sprawę, że ustroj feudalny utrudniał sytuację polityczną i gospodarczą państwa. Wojska napoleońskie rozpowszechniały na Śląsku hasła rewolucji francuskiej i zachodziła obawa, że ludność wypowie się przeciw konserwatywnym formom uścisku feudalnego. Poważne zmiany w ustroju miasta przyniosła reforma Steina i Haderberga. Zniesiono dotychczasowe komisaryczne władze miejskie, wprowadzając wybieralny samorząd, zniesiono różnice prawne między mieszkańcami przedmieść i miasta, rozwiązano stare przywileje ogłaszając wolność handlu i rzemiosła. Ujazd po wielu latach odzyskał samorząd. Do miasta przyłączono Dziekanę. Samowola właściciela miasta została ukrócona. Wprawdzie w Ujeździe nie powstał żaden większy zakład przemysłowy, choć linie kolejowe ominęły miasta, jednak można zauważyć w pierwszej połowie XIX w. znaczne szybsze tempo rozwoju. Świadczy o tym wzrost ludności miasta: w r. 1787 – 960, w r. 1817 – 1272, w r. 1827 – 1768, w r. 1845 – 2312.

W tym czasie odbudowano wiele budynków mieszkalnych zaadaptowano jeden z domów przyrynkowych na ratusz, zbudowano nową synagogę, szkołę, strzelnicę, Nadal jednak większość budynków stanowiły domy drewniane (na 237 domów – w r. 1840 – 164 drewniane). Ulice miasta po raz pierwszy wybrukowano. Kanał Kłodnicki, założony w pocz. XIX w. przebiegał tuż obok miasta, co wpłynęło na rzewne ożywienie gospodarcze.

W połowie XIX stulecia Ujazd miał 2 tartaki, 4 młyny wodne i dwa browary. Samodzielnych rzemieślników było ok. 130. Liczba krawców wzrosła do 32, szewców do 38. Liczba rzemieślników wzrosła dzięki swoistej metodzie zarobkowania, jaka przyjęła się w Ujeździe w połowie XIX w. Rzemieślnicy i drobni handlarze wyjeżdżali na sąsiednie jarmarki i targi i tam sprzedawali swoje wyroby. Wyjeżdżali podwodami lub odbywali drogę pieszo, nawet do bardzo odległych miejscowości. Głuchołazy, Dobrodzień, Gliwice,

Mysłowice, Pszczyna, Rybnik określają region ich wędrowek. Wędrowki te trwały jeszcze po I wojnie światowej z tym, że posługiwano się już wtedy często samochodami ciężarowymi. Oprócz rzemiosła i handlu ważnym źródłem utrzymania było rolnictwo. Do mieszkańców Ujazdu należało wówczas około 3000 mg. roli i około 50 mg. Łąk. Dzięki względnie przemysłanemu stanowi miasta w drugiej połowie XIX wieku dokonano w 1864 roku przebudowy kościoła parafialnego. Na miejscu dwóch drewnianych wież zbudowano murowane. Na parę lat przed tym wybudowano poza miastem obok dawnej studzienki kościół, który stał się celem pielgrzymek okolicznej ludności. W kościele tym jest obraz Matki Boskiej, malowany na wzór obrazu częstochowskiego. Dwa odpusty i częste pielgrzymki wносиły pewne ożywienie do stojącego na uboczu miasteczka.

Industrializacja Górnego Śląska rozpoczęta pod koniec XIX stulecia nie objęła Ujazdu. Nie miał on ani pokładów węgla, ani złóż kruszcowych. Ujazd nie został również włączony do sieci kolejowej, pozostał on na uboczu powstającego wielkiego przemysłu. Miasto osiągnęło szczyt rozwoju w połowie XIX w. W r. 1852 liczba mieszkańców wzrosła do 2544. Następne lata przynoszą minimalny wzrost np. w r. 1861 wynoszący 40 osób. W XX w. zaczyna się spadek ludności. Spis z r. 1910 notuje już tylko 2229, spis z r. 1925 jeszcze mniej, bo tylko 2104, w r. 1933 dalszy spadek: 2076, a więc mniej niż w pierwszej połowie XIX w. W r. 1939 miasto osiągnęło 2196 mieszkańców.

W okresie gdy przemysłowe miasto Górnego Śląska powiększyło ilość mieszkańców kilkakrotnie – Ujazd wegetował, jako miasteczko rolnicze i rzemieślnicze. W czasie gwałtownego rozwoju fabrycznego przemysłu kapitalistycznego na Śląsku w Ujeździe wzrastała ilość chałupników, szewców, tkaczy, czapników.

Nic więc dziwnego, że w tym zacofanym miasteczku nie rozwinął się większy ruch budowlany, nie powstały nowe dzielnice. W latach 1840-1861, a więc w okresie największego wzrostu ilości mieszkańców – w Ujeździe zbudowano 20 nowych domów mieszkalnych. Ogółem w r. 1861 miasto liczyło 256 budynków mieszkalnych, 5 przemysłowych, jak młyny wodne, foluss, olejarnie, cegielnie, browary, 9 użyteczności publicznej (kościół, ratusz, urzędy) oraz 258 budynków gospodarczych, rolniczych.

Dopiero w 1908 r. zabudowano gazownię, a wodociągi i kanalizację w okresie międzywojennym.

Podać trzeba że choć powiat strzelecki posiadał charakter w ogromnej większości polski – to Ujazd w okresie przedwojennym liczył ponad 70 % Niemców.

Z powyższego krótkiego zarysu historii miasteczka – nasuwają się następujące uwagi z punktu widzenia konserwatorskiego:

1. należałoby rezerwować obszar wokół zamku i górkę św. Bartłomieja dla przyszłych badań archeologicznych. Podobnie należałoby otoczyć ochroną teren sąsiedniej wsi Stary Ujazd gdzie istnieje prawdopodobieństwo na natrafienie śladów osadnictwa przedlokacyjnego.
2. zachowany do dziś układ miasta i przedmieść nie uległ większym zmianom od średniowiecza, stanowi przeto zabytek. Jedyne pas dawnych fortyfikacji uległ zatarciu wskutek niwelacji odgrzebania fundamentów dawnych murów miejskich wież i bram.

3. na obszarze poza obrębem starego miasta zasługują na uwagę miejsca starych kaplic, młynów, oraz układ i zabudowa dawnej „Dziekanki”.
4. należałoby w przyszłości opracować studium sąsiedniego osiedla Sławięcice, które z Ujazdem wiąże nie tylko historia ale i bliskie sąsiedztwo.

Ujazd jak na to wskazuje historia miasta, nie stanowił nigdy silnego ośrodka miejskiego. Zasadniczo od XVI w. rozwój jego zostaje zahamowany. Szczególnie wyraźnie zaznacza się to na przestrzeni XVII w., kiedy to dość despotyczne poczynania właściciela miasta nie dopuszczały do większego rozwoju gospodarczego mieszczaństwa. W wyniku czego zabudowa miasta ograniczała się jedynie do bardzo skromnego domu drewnianego. Wyjątek stanowiły domy murowane. Liczne pożary miasta w ciągu XVII i XVIII w. przetrzebiły całkowicie starszą zabudowę. Dopiero w XIX w. następuje częściowy rozwój miasta. Jak wykazały badania na terenie miasta, nie ma reliktyw starszej zabudowy wykraczającej poza XIX w. Zabudowa obrzeżna, najważniejszego zespołu w organizmie urbanistycznym jakim jest rynek, została w czasie ostatniej wojny dokumentnie zniszczona. Jednak i tam jak należy przypuszczać nie było cenniejszych obiektów, co potwierdzają wzmianki historyczne i fotografie pierzei rynkowych stanu sprzed 1945 r. Oblicze architektoniczne miasta ukształtowało się na przestrzeni XIX i pocz. XX w. Przy rynku i ulicach wychodzących z niego powstaje zwarta zabudowa kalenicowa, 2-kondygnacyjowa, 3-5 osiowa, 2 traktowa. Ulice boczne lub nawet wybiegające z rynku, ale na odcinku dalej położonym od rynku posiadają zabudowę częściowo luźną, jednokondygnacyjną, a jako tworzywo budowlane służyła cegła, drzewo, glina. Często fasady murowane z cegły, a dalej konstrukcja ryglowa.

Ujazd to charakterystyczna zabudowa małego miasteczka rolniczego. Najważniejsze elementy zespołu miejskiego to kościół i zamek posiadające średniowieczną metrykę, ale niestety XIX i XX-wieczne przebudowy zacierają ich pierwotny wyraz architektoniczny. Pozostałe obiekty nie posiadają żadnej wartości artystycznej, poza tym, że dokumentują zabudowę miasta ukształtowanego na przestrzeni XIX w.

W 1945 roku zniszczenie zabudowy rynku, częściowo ulic oraz zamku. Położone nad rzeką Kłodnicą, na południowo-wschodnim stoku wzniesienia. Ośrodkiem pierwotnego układu prostokątny rynek z ulicami wybiegającymi z narożników. Główna oś przelotowa z Pyskowic do Koźła wzdłuż południowej pierzei rynku. Na północ od rynku kościół parafialny, obok którego w części północno-zachodniej miasta zamek. Na wschód od miasta kościół pątniczy.

Kościół w Ujeździe

Parafia Ujazd zapewne powstaje wkrótce po lokacji miasta 1223 r. Po raz pierwszy wspomniany proboszcz z Ujazdu w 1285 r. Tworzywo budowlane i forma pierwotnego kościoła nie są znane. W 1613 r. Zostaje zbudowany nowy murowany kościół fundacji Kochcickiego, ówczesnego właściciela miasta. Następnie zapewne kościół został dość silnie przebudowany. Przekazów jednak źródłowych do XVIII w. przebudowy nie ma.

Staraniem ówczesnego proboszcza Mosera w 1858-1864 kościół zostaje przebudowany. Prawdopodobnie kościół musiał ulec przebudowie pod koniec XIX w. jak na to wskazują formy górnej partii fasady dwuwieżowej. Zachowane zdjęcia przed

zabudowaniem górnych kondygnacji wież potwierdza przypuszczenie późniejszej przebudowy z końca XIX w

W 1928-1933 r. Kościół ulega ponownej przebudowie. Wtedy to poszerzono prezbiterium i dobudowano nową zakrystię od północy. Kościół murowany z cegły, tynkowany, orientowany na planie prostokąta, z prezbiterium prostokątnym. Do trzeciego przeszła od zachodu przylegają dwie kaplice tworzące transept. Od zachodu masyw dwuwieżowy wysunięty z lica ścian lateralnych korpusu. Od pñ. zakrystia 2-kondygnacyjowa. Wnętrze jednoprzestrzenne zasklepienie kolebką z lunetami. Okna prostokątne zamknięte półokrągło. Wieże zwieńczone hełmami ostrosłupowymi (z końca XIX w.). Całość gruntownie przebudowana założona prawdopodobnie na ostrych murach lateralnych, częściowo gotyckich.

Zamek (ruiny) w Ujeździe

Wymieniony już w dokumencie lokacyjnym, gdzie biskup zaznacza (1223 r.), że rezerwuje dla siebie i swych następców miejsce na zamek. Data budowy zamku nie jest znana. Należy przypuszczać, że istniał już w XIII w. ponieważ istnieją dokumenty z tego okresu wystawione przez biskupów na zamku w Ujeździe. Wspomina się także o budowie nowego zamku w 70 i 80 latach XVIII w. W 1736 r. Hr. Sobek, królewski zarządca księstwa opolskiego i raciborskiego nabył Ujazd wraz z zamkiem. Można przypuszczać, że właśnie wtedy zostaje przebudowany zamek w stylu barokowym. Uległ on ponownej przebudowie na przełomie XIX/XX w., kiedy to odrestaurowany w stylu neobarokowym zatracił swą pierwotną formę. Obecnie zamek znajduje się w stanie ruiny. Budowla murowana, tynkowana, na planie prostokąta, 3-kondygnacyjowa. Wnętrze 2 traktowe, zrujnowane, zachowana sień przelotowa na osi środkowej sklepiena kolebką z lunetami. Niektóre pomieszczenia w części północnej zachowały wczesne sklepienia kolebkowe (renesansowe). Fasada główna, 6-osiova, zachowana ściana 2-kondygnacyjowa. Okna I piętra w oprawie uszakowanej z gzymsami nadokiennymi z konsolą pośrodku.

Otwór wejściowy prowadzący do sieni w oprawie uszakowanej ujęty po bokach w pilastry kanelurowane dźwigające belkowanie na odcinku łuku tworzącego tympanon. Ściana południowa zwieńczona gzymsem krokaztynowym, nowym szczykiem z półokrągłym otworem ujętym po bokach w woluty i zwieńczonym półokrągłym tympanonem. Naroża budynku ujęte w kwadraty. Ściana zachodnia również zwieńczona analogicznym szczykiem, na osi środkowej posiada portyk balkonowy, obecnie prawie całkowicie zniszczony. Północna ściana zamku mocno nieregularna, silnie wybrzuszona może być pozostałością pierwotnego założenia gotyckiego, na co wskazywałyby liczne cegły palcówki znajdujące się w gruzach tej części budowli.

Kapliczka I w Ujeździe

Przy ul. Sławięcickiej – z połowy XIX w. murowana, tynkowana na planie kwadratu, nakryta daszkiem dwuspadowym, we wnętrzu sklepionym odcinkowo, umieszczona rzeźba świętego.

Kapliczka II w Ujeździe

Przy ul. Traugutta z przełomu XVIII/XIX w. murowana, tynkowana, założona na planie prostokąta, nakryta daszkiem namiotowo-kopułkowym. Wnętrze sklepienie kopulasto.

Figura św. Józefa w Ujeździe

Przed kościołem parafialnym z 1741 r. Na prostokątnym murowanym cokole ujętym po bokach w konsole z campagnullami, z kartuszami herbowymi i napisem na cokole świętego z dzieciątkiem na ręku. U stóp świętego głowy aniołków i pełno-plastyczne putto.

Figura św. Jana Nepomucena w Ujeździe

Obok kościoła pochodzącego zapewne z połowy XIX w. Na murowanym prostokątnym cokole rzeźba świętego.

Kamienice przy ul. 3 Maja 16, Powstańców Śląskich 2, Sienkiewicza 3, Traugutta 31 kamienice z XIX wieku .

Stan zachowania zabytkowych obiektów na terenie historycznego układu staromiejskiego jest ogólnie dobry. Dotyczy to zarówno obiektów sakralnych, użyteczności publicznej jak i kamienic zabudowy bloków przyrynkowych.

Stan zachowania kamienic jest zadowalający. Fasady budynków odremontowano zachowując walory stylistyczne i wysokie standardy estetyczne. Zastrzeżenia budzi jedynie nadmierna dążność do stosowania współczesnych materiałów i form w obiektach zabytkowych (okna i witryny z PCV), co wpływa negatywnie na autentyzm zabytku i właściwy klimat starodawności, który winien być atrybutem miasta i swoistym magnesem przyciągającym turystów. Pełna rewaloryzacja walorów kulturowych i historycznych może być podstawą do aktywizacji gospodarczej miejscowości. Wykreowanie zabytkowego wizerunku miasta przyczyni się do zwiększenia potencjału turystycznego i kulturalnego Ujazdu

Na zagospodarowanie i pełną rewitalizację czekają ruiny zamku Ten ogromny obiekt dogodnie położony względem centrum miasta i połączeń komunikacyjnych, w otoczeniu zabytkowej zieleni posiada potencjał kulturowy i architektoniczno-budowlany mogący generować znaczne ożywienie gospodarcze miasta, głównie w sferze turystyki. Na władzach miasta spoczywa obowiązek przejęcia i zagospodarowania.

Stan zachowania kamienic i domów mieszkalnych zlokalizowanych poza ścisłym zespołem staromiejskim jest zróżnicowany i w niektórych przypadkach wymaga podjęcia prac remontowych. Podjęcie prac przy tych kamienicach przyczyni się do poprawy wizerunku miasta, a nade wszystko do zachowania i utrwalenia zabytkowej tkanki urbanistycznej.

Na obszarach wiejskich dziedzictwo kulturowe wiąże się z gospodarką rolną; najcenniejszymi zabytkami są tu obiekty sakralne (kościół, kapliczki) oraz założenia folwarczne

Wszystkie wsie znajdujące się na terenie gminy posiadają metrykę średniowieczną, lokowano je na prawie niemieckim. W większości reprezentują typ ulicowy. Niektóre z nich posiadają w centrum charakterystyczne wrzeciono, tzw. nawieś. Zabudowę poszczególnych

wsi tworzą w przeważającej mierze zabudowania gospodarstw rolnych. Parcele ściśle do siebie przylegają, najczęściej mają plan wydłużonego prostokąta, o układzie prostopadłym do osi ulicy. W obrębie działek, od frontu znajduje się budynek mieszkalny, przeważnie o układzie szczytowym, zabudowa kalenicowa jest nie licznie reprezentowana. Budynki mieszkalne łączą się zwykle z zabudowaniami gospodarczymi. W głębi parcel znajdują się stodoły, ustawione w poprzek parceli. Budynki mieszkalne posiadają zazwyczaj jedną, rzadziej dwie kondygnacje. Na terenie gminy w zasadzie zachowane są historyczne struktury osadnicze. Współczesne realizacje nie zaburzają historycznych układów wiejskich.

Wiejskim budynkom mieszkalnym towarzyszą obiekty gospodarcze związane z produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym (np. młyny, gorzelnie kuźnie itp.). W gminie zachował się jeden tego typu obiekt: w Księżym Lesie gorzelnia z przełomu XIX/XX. Z budynków gospodarczych w wiejskich zagrodach żaden nie zasługuje na specjalne wyróżnienie.

Większość budowli sakralnych na terenie gminy posiada średniowieczną metrykę, jednak obecnie istniejące wzniesiono w wiekach późniejszych. W przeważającej części są to kościoły murowane i drewniane dominujące swoją bryłą nad okoliczną zabudową. Wszystkie mają charakter zabytkowy i znajdują się w centralnej części wsi, zazwyczaj na wyniesieniu terenu. Każdy posiada wysoką wieżę, która stanowi główny akcent wertykalny układu ruralistycznego. Na terenach przykościelnych znajdują się pozostałości cmentarzy. Na uwagę zasługują kościoły: w Jaryszowie p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowany w XV wieku Obecny kościół zbudowany w 1860 roku. Kościół w Kluczu p. w. Św. Elżbiety Węgierskiej, wybudowany w 1748. W miejscowości Olszowa znajduje się najstarszy w gminie kościół wiejski drewniany p. w. MB Śnieżnej, zbudowany ok. 1679 roku W Ujeździe natomiast znajduje się najstarszy murowany kościół p. w. św. Andrzeja Apostoła, zbudowany w 1613 roku. Przebudowany w XVIII wieku. W Zimnej Wódce kościół drewniany p. w. św. Marii Magdaleny wybudowany w 1748 roku.

W bezpośrednim sąsiedztwie kościołów znajdują się plebanie. Niestety w budynkach tych przeprowadzono prace modernizacyjne, które doprowadziły do częściowego zatarcia cech stylowych.

Centrum wsi to również miejsce, gdzie zlokalizowano szkoły. Są to zazwyczaj budynki większe od pozostałych, w istotny sposób rzutujące na sylwetę miejscowości.

Bardziej okazały charakter mają również domy ludowe, gospody, karczmy i zjazdy. Wpisane trwale w krajobraz wsi, pełnią niezmiennie swoją pierwotną funkcję świadcząc o tradycji miejsca.

Integralnym elementem wiejskiego pejzażu są zespoły dworskie. Z dawnych rezydencji na terenie gminy znajduje się dwór w Jaryszowie. Niestety, nie mogą one być chlubą gminy, ani pełnić funkcji w aktywizacji turystycznej regionu. Dwór w Jaryszowie po pożarze utracił cechy stylowe. Trawa obecnie procedura o wykreślenie go z rejestru zabytków. Zanedbane i nieprawidłowo użytkowane, w niewielkim stopniu przypominają istniejące tu niegdyś okazałe obiekty. Właściwa polityka gminy wobec tych obiektów, może być już ostatnią szansą na uratowanie ich od zapomnienia. Natomiast w Olszowej znajduje się tylko folwark. Zabudowania folwarczne ustawione są najczęściej wokół prostokątnego majdanu. Budynki folwarczne składają się z obór, stajni, stodoł oraz domów.

Dopełnieniem wiejskiego krajobrazu są liczne kapliczki. Najczęściej mają one charakter małych budynków ustawionych w bezpośrednim sąsiedztwie budynku mieszkalnego. Są to zazwyczaj budowle jednokondygnacyjne, murowane, założone na planie prostokąta, zwieńczone daszkiem dwuspadowym, często ze szczytami w stylu barokowym lub neogotyckim, z prostokątnym lub zamkniętym łukowo otworem drzwiowym. Obiekty te są znaczącymi elementami w krajobrazie wsi.

V. Ochrona Zabytków w Gminie Ujazd - stan prawny

1. Rejestr Zabytków

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Sposób i tryb wydawania pozwoleń na prace w zabytku reguluje Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 09 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. z dnia 30 czerwca 2004 roku)

Rejestr zabytków nieruchomych obejmuje 19 obiektów (patrz zał. Nr 1)

W stosunku do dwóch zniszczonych, rozebranych obiektów wpisanych do rejestru zabytków OWKZ w Opolu wszczął procedurę o wykreślenie ich z rejestru (patrz zał. Nr 2)

2. Gminna ewidencja zabytków

Zgodnie z art. 22 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ewidencja zabytków i opiece nad zabytkami obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych spoczywa na wójcie (burmistrzu, prezydencie) gminy. Gminna ewidencja ma formę zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych równocześnie wojewódzką ewidencją zabytków prowadzoną przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym; winna być uzupełniana, aktualizowana i weryfikowana. Ewidencją zostały objęte zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych.

W roku bieżącym istniejącą dotychczas gminną ewidencję zabytków poddano weryfikacji. Za kryteria decydujące o ujęcie obiektu do ewidencji przyjęto:

- czas powstania – nie później niż lata 30 XX w.,
- stopień zachowania walorów zabytkowych,
- funkcja obiektu i wpływ jego formy na ogólny charakter zabudowy miejscowości,
- wartość historyczna i artystyczna.

Z terenu gminy Ujazd gminną ewidencją zabytków objęto 82 obiekty (patrz zał. Nr 3).

Struktura własności:

Spośród zewidencjonowanych obiektów najwięcej stanowi własność prywatną. Obejmuje ona łącznie 50 zabytków, co stanowi 51 % zabytkowych zasobów gminy. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że jest to własność rozproszona. W większości są to osoby fizyczne, do których należą głównie domy mieszkalne w Ujeździe, zabudowania gospodarczo-mieszkalne na wsi, większość przydomowych kapliczek. W rękach Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa znajduje się najokazalszy zabytek gminy jakim są ruiny zamku w Ujeździe.

Własność wyznaniową stanowią 8 obiekty co stanowi 9 % zabytkowych zasobów gminy. Własność tę reprezentuje Kościół Rzymsko-Katolicki. Należą do niego wszystkie kościoły, plebanie i część kapliczek położonych przeważnie w zespołach sakralnych.

Znacznym właścicielem obiektów zabytkowych jest gmina, należy do niej łącznie 48 zabytków, co stanowi ok. 40 %. Są to przede wszystkim budynki użyteczności publicznej: szkoły, przedszkola, kamieniczki mieszczańskie w Ujeździe, oraz część kapliczek.

10 obiektów stanowi współwłasność gminy i osób fizycznych co stanowi 10 % zasobów zabytkowych gminy. Wśród obiektów należących do tej formy własności przeważają kamieniczki miejskie.

VI. Główne cele polityki gminnej związane z ochroną zabytków:

Program opieki nad zabytkami gminy Ujazd stanowi podstawę dla działań związanych z ochroną dóbr kultury w okresie czterech lat od podjęcia uchwały przez Radę Miejską w sprawie przyjęcia niniejszego programu.

Podstawą merytoryczną zadania jest określenie przedmiotu działania, czyli gminna ewidencja zabytków. Pierwszym podjętym i zrealizowanym przez gminę działaniem w strategii ochrony zabytków było opracowanie aktualnej i zweryfikowanej gminnej ewidencji zabytków, która stanowi bazę dla wszelkich dalszych działań w tym zakresie. Właściwe określenie zasobów zabytkowych, wskazanie obiektów o unikalnych cechach stylistycznych, wysokich wartościach architektonicznych i historycznych, a także świadczących o specyfice regionalnego budownictwa i lokalnej tożsamości kulturowej (których zachowanie leży w interesie społecznym) jest warunkiem koniecznym i niezbędnym w formułowaniu priorytetów w zakresie ochrony dóbr kultury.

Gminny program opieki nad zabytkami winien kreować tę sferę działań prorozwojowych, która ma na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach gminy. Wykorzystanie

zarówno zasobów środowiska przyrodniczego jak i środowiska kulturowego powinno stanowić jedną z polityk gminy.

Celem programu opieki nad zabytkami w gminie Ujazd jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami oraz poprawa ich stanu zachowania poprzez opracowanie systemowych rozwiązań realizowanych przez władze gminy.

Służą temu:

1. Aktualna inwentaryzacja zasobów zabytkowych gminy (gminna ewidencja zabytków),
2. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy,
3. Wykorzystanie zasobów zabytkowych i walorów gminy,
4. Podejmowanie rozwiązań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i inwestycyjnych,
5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
6. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
7. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków,
8. Monitoring stanu zachowania i sposobu wykorzystania zabytków,
9. Uwzględnienie wydatków na ochronę zabytków w budżecie gminy,
10. Wypracowanie systemu pomocy finansowej na zabytki, poprzez odpisy podatkowe,
11. Dotacje z budżetu gminy na prace konserwatorskie przy najcenniejszych zabytkach,
12. Promocja dziedzictwa kulturowego zwłaszcza zabytków w rozwoju turystyki,
13. Prowadzenie edukacji na rzecz ochrony dziedzictwa.

VII. Działania związane z ochroną zabytków, których właścicielem jest gmina

1. Okresowe przeglądy stanu zachowania i zabezpieczeń obiektów zabytkowych
2. Podjęcie działań w celu znalezienia użytkowników lub właścicieli dla zdegradowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy,
3. Prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenie parków gminnych tj. parku przyzamkowego w Ujeździe,
4. Przygotowanie oferty prac sezonowych dla bezrobotnych mieszkańców gminy przy pracach pielęgnacyjnych i porządkowych na terenach zielonych, będących własnością gminy,
5. Podjęcie przez Radę Miejską uchwały w sprawie przekazania procentowej części budżetu gminy na dotowanie prac konserwatorskich przy zabytkach,
6. Przygotowanie projektów rewitalizacji obszarów i obiektów zabytkowych w celu

pozyskania środków z funduszy strukturalnych UE,

7. Prowadzenie działań mających na celu poprawę wizerunku miasta i estetyki przestrzeni publicznej poprzez podjęcie prac związanych z renowacją, odbudową i aktywizacją obiektów zabytkowych.

VIII. Działania związane z ochroną zabytków leżących na terenie gminy

1. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej.
2. Przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach pozyskiwania środków finansowych z zakresu ochrony zabytków (Ministerstwo Kultury, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zwolnienia z podatku VAT). Pomoc mieszkańcom gminy w wyszukiwaniu i pisaniu programów na pozyskiwanie środków finansowych z funduszy unijnych.
3. Podjęcie stosownej uchwały przez Radę Gminy o udzielaniu dotacji na prace remontowe i konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków (dotacje mogą być udzielane osobom posiadającym tytuł prawny do zabytku znajdującego się na terenie gminy i wykażą się wkładem własnym na wykonanie prac).
4. Prowadzenia książki obiektu przez właścicieli.
5. Udostępnienie do naukowego badania i dokumentowania zabytku.
6. Prowadzeniu prac konserwatorskich restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku.
7. Zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie.
8. Korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.
9. Popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.
10. Rada Miejska corocznie w uchwale budżetowej określi wysokość środków przeznaczonych na dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków.
11. Aktualizacja ewidencji gminnej po dwóch latach obowiązywania programu, polegająca na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących i gruntowanie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp.) oraz wprowadzeniu nowych obiektów, dotąd nie objętych ewidencją, a posiadających wartości zabytkowe, ważne dla kulturowej tożsamości regionu.

IX. Podsumowanie

Poprzez prowadzenie właściwej polityki władze samorządowe mogą i powinny wytyczać oraz kreować właściwe postawy obywateli wobec zachowanego dziedzictwa. Do najważniejszych zadań w tym względzie należy:

- 1. Edukacja mieszkańców w zakresie konieczności ochrony miejscowego dziedzictwa kulturowego. Propagowanie idei poszanowania lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji. Wskazane są takie inicjatywy jak organizowanie spotkań dla ludności z pracownikami służb konserwatorskich, tworzenie ścieżek edukacyjnych dla młodzieży szkolnej, mające na celu uświadomienia roli zabytków w krajobrazie kulturowym. Mogą temu służyć dydaktyczne ścieżki turystyczne, np. szlak ginących zawodów.**
- 2. Wskazywanie i promowanie najlepszych inwestycji związanych z zabytkami.**
- 3. Administracyjne egzekwowanie rygorów określonych między innym w planach zagospodarowania przestrzennego, głównie w zakresie wysokości zabudowy jej charakteru i funkcji, a także ochrony wyznaczonych obszarów i budynków. Ważną rzeczą jest również skuteczna egzekucja prawa budowlanego, a co za tym idzie walka z samowolami budowlanymi. To właśnie prawdopodobnie samowole budowlane przyczyniły się do utraty cech zabytkowych przez znaczną część budynków. Należą do nich głównie wymiany okien, najczęściej wiążące się z poszerzeniem otworów, zmiany kształtu dachu, dowolny dobór poszycia, zbijanie tynków i docieplanie kosztów podziałów architektonicznych i wystroju.**
- 4. Ochrona i promocja odrębnych cech lokalnych, pielęgnacja tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy.**
- 5. Rozwój i promocja walorów turystycznych, z wykorzystaniem w tym celu obiektów zabytkowych, a w szczególności zespołów rezydencjonalno-folwarcznych.**
- 6. Monitoring umów dotyczących sprzedaży zabytków osobom i przedsiębiorstwom prywatnym, pod kątem realizacji zobowiązań tych podmiotów względem zakupionych obiektów.**
- 7. Wykorzystanie zabytkowych zasobów gminy do aktywizacji gospodarczej np. w obszarze turystyki i rekreacji.**
- 8. Współpraca ze służbami konserwatorskimi województwa. Powinno się to wyrażać między innymi obligowaniem inwestorów do opiniowania planowanych prac (nawet tych pozornie drobnych - jak wymiana okien, docieplenie ścian) przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.**

Ustala się następujące zadania, które powinny być uwzględniane przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, wspierające właścicieli lub posiadaczy zabytków, wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, a mianowicie:

- 1. zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.**
- 2. wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,**
- 3. zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,**
- 4. wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,**
- 5. realizacji przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.**

Załącznik nr 1

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Materiał	Nr rejestru
1	Ujazd	Zabytkowy układ urbanistyczny				154/57
2	Ujazd	Kościół par p. w. św Andrzeja	ul. Plac Zamkowy	1613, XVIII, XX	mur	1140/66
3	Ujazd	Kościół pątniczy p.w. Nawiedzenia NPM	ul. Traugutta	1858,1862	mur	1141/66
4	Ujazd	Zamek (ruiny)	ul. Plac Zamkowy	1580,1660	mur	884/64
5	Ujazd	Dom	ul.3 Maja 16	1 poł. XIX	mur	1905/67
6	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 2	1 poł. XIX	mur	1907/67
7	Ujazd	Dom	ul. Sienkiewicza 3	1 poł. XIX	mur	1908/67
8	Ujazd	Dom	ul. Traugutta 31	1 poł. XIX	mur	1909/67
9	Jaryszów	Kościół Parafialny p.w. NPM	ul. Strzelecka	XV, 1860-61 1921-24	mur	1133/66
10	Klucz	Kościół par pw św Elżbiety	ul. Wiejska 16	1748	drewno	98/54
11	Klucz	Plebania	ul. Wiejska 16	1 poł. XIX	mur	1969/72
12	Księży Las	Gorzelnia		Przeł. XIX/XX	mur	2134/86
13	Niezdrowice	Cmentarz żydowski		2 poł. XIX w.		240/90
14	Olszowa	Kościół fil. pw MB Śnieżnej	ul. Wiejska	1679,1748, 1974-1975	drewno	99/54
15	Olszowa	Stajnia	ul. Hodowlana 2	Przeł. XIX/XX	mur	2133/86
16	Olszowa	Spichlerz	ul. Hodowlana 2	Przeł. XIX/XX	mur	2132/86
17	Olszowa	Zbiorowa mogiła Powstańców Śl. na cmentarzu rzym.-kat.	ul. Wiejska			165/88
18	Zimna Wódka	Kościół fil p.w. św M. Magdaleny	ul. Ujazdowska	1748	drewno	100/54
19	Zimna Wódka	Zbiorowa mogiła Powstańców Śl. na cmentarzu rzym.-kat.	ul. Górna			164/88

Załącznik nr 2

1	Jaryszów	Dwór (rozebrany)	ul.Zwycięstwa 5	XVIII, XIX/ XX		1780/66 Trwa procedura wykreślenia z rejestru zabytków
2	Klucz	Spichlerz plebański (rozebrany)	ul.Wiejska 16	1poł.XIX	mur	1969/72 Trwa procedura wykreślenia z rejestru zabytków

Załącznik nr 3

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Materiał
1	Ujazd	Kapliczka p.w. Nawiedzenia NMP	ul. Traugutta	1854	mur
2	Ujazd	Kapliczka Pieta	ul. Sławięcicka 12	3 ć. XIX	mur
3	Ujazd	Budynek bramny zamkowy	ul. Plac Zamkowy	1580, XVI, XVIII, XIX	mur
4	Ujazd	Dom	ul. Chopina 5	1910	mur
5	Ujazd	Dom	ul. Damrota 1	1.20-te XX	mur
6	Ujazd	Dom	ul. Kościuszki 6	Pocz. XX	mur
7	Ujazd	Dom	ul. Kościuszki 7	Pocz. XX	mur
8	Ujazd	Dom	ul. Krzywa 9	1.20-te XX	mur
9	Ujazd	Dom	ul. Lompy 1	Ok. 1910	mur
10	Ujazd	Dom	ul. Lompy 2	1.20-te XX	mur
11	Ujazd	Dom	ul. Lompy 7	XIX/XX	mur
12	Ujazd	Dom	ul. 3 Maja 2	XIX/XX	mur
13	Ujazd	Dom	ul. 3 Maja 13	1.30-te XX	mur
14	Ujazd	Dom	ul. Matejki 2	Pocz. XX	mur
15	Ujazd	Dom	ul. Matejki 4	Pocz. XX	mur
16	Ujazd	Dom	ul. Mickiewicza 4	3 ć. XIX	mur
17	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 7	Pocz. XX	mur
18	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 9	Pocz. XX	mur
19	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 13	Ok. 1910	mur
20	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 14	1.20-te XX	mur
21	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 15	1.30-te XX	mur
22	Ujazd	Dom	ul. Powstańców Śl. 18	Pocz. XX	mur
23	Ujazd	Dom	ul. Skargi 1	2 ć. XIX	mur
24	Ujazd	Dom	ul. Szkolna 2	XIX	mur
25	Ujazd	Dom	ul. Szkolna 3	1.30-te XX	mur
26	Ujazd	Dom	ul. Szkolna 4	1.20-te XX	mur
27	Ujazd	Dom	ul. Szkolna 7	Pocz. XX	mur
28	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 3	Ok. 1910	mur
29	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 7	1.20-te XX	mur
30	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 8	Pocz. XX	mur
31	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 9	1.20-te XX	mur
32	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 10	Pół. XIX	mur
33	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 11	XIX/XX	mur

34	Ujazd		ul. Sławięcicka 12	XIX/XX	mur
35	Ujazd	Dom	ul. Sławięcicka 13	XIX/XX	mur
36	Ujazd	Dom	ul. Sławiecicka 14	3 ć.XIX	mur
37	Ujazd	Ratusz -Urząd Miejski	ul. Sławięcicka 19	XIX/XX	mur
38	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 16	Pocz.XX	mur
39	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 17	Pocz.XX	mur
40	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 18	4 ć.XIX	mur
41	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 19	4 ć.XIX	mur
42	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 21	Pocz.XX	mur
43	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 22	1.30-teXX	mur
44	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 23	XVIII/XIX	mur
45	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 24	XVIII/XIX	mur
46	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 33	1.20-teXX	mur
47	Ujazd	Dom	ul.Traugutta 35	1.20-teXX	mur
48	Ujazd	Budynki gospodarcze	ul.Traugutta 35	1.20-teXX	mur
49	Ujazd	Stodoła	ul.Traugutta 35	1.20-teXX	mur
50	Ujazd	Spichlerz	ul.Szkolna	XVIII	mur
51	Balcarzowice	Dom , d. Gospoda	ul.Błotnicka 2	XIX/XX	mur
52	Jaryszów	Szkoła	ul.Strzelecka 16	1909	mur
53	Klucz	Kapliczka p.w.Św. Nepomucena	ul.Wiejska 16	1924	mur
54	Klucz	Dom d.gospoda	ul.Wiejska 52	XIX/XX	mur
55	Klucz	Dom	ul. Wiejska 13	1.20-teXX	mur
56	Klucz	Dom	ul. Wiejska 35	3 ć.XIX	mur
57	Klucz	Dom	ul. Wiejska 37	1868	mur
58	Klucz	Dom	ul. Wiejska 38	3 ć.XIX	mur
59	Klucz	Dom	ul. Wiejska 47	XIX/XX	mur
60	Księży Las	Aleja parkowa		XIX/XX	mur
61	Niezdrowice	Kapliczka		4 ć.XIX	mur
62	Niezdrowice	Dom	ul. Wiejska 46	1.20-te XX	mur
63	Niezdrowice	Dom	ul. Wiejska 44	1.20-te XX	mur
64	Niezdrowice	Dom	ul. Wiejska 22	1.20-te XX	mur
65	Niezdrowice	Stodoła	ul. Wiejska 22	1.20-te XX	mur
66	Nogowczyce	Kapliczka Maryjna	ul. Lipowa	XIX/XX	mur
67	Olszowa	Kostnica	Przy kościele	Pocz XX	mur
68	Olszowa	Kapliczka św. Floriana	ul. Wiejska	XIX/XX	mur
69	Olszowa	Dom	ul. Wiejska 9	Pocz.XX	mur
70	Stary Ujazd	Kaplica	ul. Czterdziestolecia	1 połXIX	mur

71	Stary Ujazd	Dom	ul. Czterdziestolecia 1A	Pocz.XX	mur
72	Stary Ujazd	Dom	ul. Czterdziestolecia 42	3 ć.XIX	mur
73	Stary Ujazd	Dom	ul. Czterdziastolecia 65A	Pocz.XX	mur
74	Stary Ujazd	Dom	ul. Czterdziestolecia 103	1910	mur
75	Zimna Wódka	Kapliczka Jana Nepomucena	ul. Ujazdowska	1 poł.XIX	mur
76	Zimna Wódka	Budynek Poczta	ul. Ujazdowska 6	XIX/XX	mur
77	Zimna Wódka	Spichlerz folwarczny	ul. Plac Wolności	XIX/XX	mur
78	Zimna Wódka	Dom	ul. Ujazdowska 3/ 5	XIX/XX	mur
79	Zimna Wódka	Dom	ul. Ujazdowska 7	XIX/XX	mur
80	Zimna Wódka	Dom	ul. Ujazdowska 42	Pocz.XX	mur
81	Zimna Wódka	Dom	ul. Ujazdowska 52	3 ć.XIX	mur
82	Zimna Wódka	Stodoła	ul. Ujazdowska 52	3 ć.XIX	mur

**Uchwała Nr VI/30/2007
Rady Miejskiej w Ujeździe
z dnia 27 lutego 2007**

w sprawie nadania Statutu Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Ujeździe.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 9 lit. h ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z 2001r. Nr142 poz.1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 , Nr 113, poz. 984 , Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 roku Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1155, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 roku Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 roku Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337) Rada Miejska w Ujeździe uchwała co następuje :

§ 1

Nadaje statut Zakładowi Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Ujeździe o następującej treści:

**„STATUT
ZAKŁADU GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ
W UJEŹDZIE**

**Rozdział I
Postanowienia ogólne**

§ 1

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Ujeździe zwany dalej Zakładem, jest zakładem budżetowym Gminy Ujazd.

§ 2

Siedziba Zakładu mieści się w Ujeździe.

§ 3

Terenem działania Zakładu jest Gmina Ujazd.

§ 4

Zakład używa pieczęci podłużnej z nazwą w pełnym brzmieniu i adresem siedziby

§ 5

Mienie Zakładu stanowią środki trwałe i przedmioty nietrwałe zakupione przez Zakład dla prowadzenia działalności

Zakład administruje przekazanym mu majątkiem gminy, w tym przekazanym na podstawie decyzji o trwałym zarządzie, umów użyczenia, najmu lub dzierżawy w celu realizacji zadań.

§ 6

Zakład działa na podstawie przepisów prawa, a w szczególności:

1. przepisów o samorządzie gminnym
2. przepisów o finansach publicznych
3. przepisów o gospodarce komunalnej
4. niniejszego statutu

Rozdział II

Cel i przedmiot działania

Zakład realizuje zadania w zakresie komunalnych usług o charakterze użyteczności publicznej.

§ 7

Do zadań Zakładu należy:

1. Organizowanie i prowadzenie gospodarki komunalnej na zasadach ustalonych odrębnymi porozumieniami
 - a) utrzymywanie czystości i porządku na terenie miasta i gminy Ujazd
 - b) zakładanie i utrzymywanie terenów zielonych
 - c) świadczenie usług w zakresie wywozu nieczystości płynnych na zlecenie osób fizycznych i jednostek organizacyjnych
 - d) świadczenie usług w zakresie czyszczenia i udrażniania rurociągów kanalizacyjnych nie będących w zarządzie Zakładu.
2. Utrzymanie, modernizacja i remonty ulic, placów i dróg a w okresie zimowym, utrzymanie przejezdności według kolejności wskazanej przez osoby prowadzące akcję zimową utrzymania dróg.
3. Gospodarka wodno - ściekowa.
 - a) zbiorowe zaopatrzenie w wodę
 - b) zbiorowe odprowadzenia ścieków
 - c) eksploatacja, utrzymanie, remonty i modernizacja infrastruktury wodno - kanalizacyjnej
 - d) wykonywanie inwestycji wodno - kanalizacyjnych
4. Prowadzenie działalności usługowej na rzecz mieszkańców miasta i gminy na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział II

Zarządzanie i organizacja Zakładu

§ 8

- 1. Zakładem kieruje Dyrektor zatrudniony na podstawie umowy o pracę przez Burmistrza Ujazdu**
- 2. Zwierzchnikiem służbowym Dyrektora jest Burmistrz Ujazdu**
- 3. Dyrektor Zakładu podejmuje decyzje samodzielnie i ponosi za nie odpowiedzialność.**
- 4. Dyrektor jest pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy**
- 5. Głównego księgowego i pozostałych pracowników Zakładu zatrudnia Dyrektor**

§ 9

Do zadań Dyrektora Zakładu należy w szczególności:

- **reprezentowanie Zakładu na zewnątrz**
- **zawieranie umów z innymi jednostkami lub osobami fizycznymi**
- **podpisywanie pism wychodzących na zewnątrz Zakładu**
- **wydawanie zarządzeń, poleceń, regulaminów i instrukcji**
- **współdziałanie z organami gminy Ujazd**

§ 10

Szczegółowy zakres działania i organizacji wewnątrz Zakładu określa regulamin organizacyjny Zakładu, zatwierdzony przez Dyrektora Zakładu.

§ 11

- 1. W skład Zakładu wchodzi następujące działy:**
 - **Dział wodociągów, kanalizacji i higieny komunalnej**
 - **Dział księgowości finansowej, materiałowej i organizacyjnej**

§ 12

- 1. Podstawą gospodarki finansowej Zakładu jest roczny plan finansowy, obejmujący przychody i wydatki stanowiące koszty działalności oraz stan środków obrotowych i rozliczenia z budżetem.**
- 2. Wszelkie zmiany w planie finansowym Zakładu dokonywane są w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach**

§ 13

Zakład może otrzymywać z budżetu dotacje przedmiotową.

§ 14

W zakresie określonym w odrębnych przepisach Zakład może otrzymywać dotację podmiotową lub dotację celową na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

§ 15

Zakład posiada odrębny rachunek bankowy w Banku Spółdzielczym Ujazd.

**Rozdział III
Postanowienia końcowe**

§ 16

Zmiany statutu mogą być dokonywane w trybie właściwym dla jego ustalenia.”

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujazdu

§ 3

Traci moc uchwała Rady Miejskiej w Ujeździe nr XXX/178/2000 z dnia 29 grudnia 2000r. w sprawie nadania Statutu Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ujeździe.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący obrad
Jan Kałużny